

ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ.....๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ ฯ
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
- ก. จตุตถาโร + อิเม สนธิเป็น..... ฯ
- ข. เอตํ + อโวจ สนธิเป็น..... ฯ
- ค. อถขวุสส ตัดบทเป็น ฯ
- ฅ. อธิปโปโมทติ ตัดบทเป็น ฯ
- ง. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยาปกครอง ๕ คือ..... ฯ
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา ฯ แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ จงแจก
จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติถิลิงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู ฯ
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาขยาด ฯ ในอาขยาดนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง ฯ
จงเขียนวิภัติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ฯ
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมสาธนะ ฯ และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้
แปลว่าอย่างไร ฯ กิริยาภิกก์ คือ ชินฺโน, อารุหฺ แปลว่าอย่างไร ฯ
สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้
- ก. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ ฯ
- ข. ตโย โลกา ติโลกํ ฯ
- ค. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต ฯ

ฅ. ภคตสฺส ปจฺณา ปจฺณาภคตํ ฯ

ง. สนตํ จิตฺตํ ยสฺส โส สนตจิตฺโต (ภิกขุ) ฯ

๗. ในเสฏฐัตถิต และอัပ္พยัตถิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ปุลฺลวมา ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตถิตไหน ฯ จตั้งวิเคราะห้มาคฺู ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ู เอ โอ
๘ ตัวนี้ ชื่อสระ, ก ข ค ฃ ง, จ ฌ ฉ จ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ, ต ถ ท ธ น,
ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห พ ° ๑๗ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ ฯ

๒. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. จตุตาโร + อิเม สนธิเป็น จตุตาโรเม ฯ

ข. เอตํ + อโวจ สนธิเป็น เอตทโวจ ฯ

ค. อถขวสุส ตัดบทเป็น อถโ - อสุส ฯ

ฃ. อิธปโปโมทติ ตัดบทเป็น อิธ - ปโปโมทติ ฯ

ง. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรม ๕ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑
อาคโม ๑ ปกติ ๑ สณโฆโค ๑ ฯ

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดคณับนามนาม ชื่อ สังขยา ฯ แบ่งเป็น ๒ คือ
ปกติสังขยาอย่าง ๑ ปุณฺณสังขยาอย่าง ๑ ฯ

จตุ ศัพท์ ในอิตถิลิงค์ แจกอย่างนี้

พหู.

ป. จตสุโส

ฑ. จตสุโส

ต. จตุหิ

จ. จตสุสนฺนํ

ปญ. จตุหิ

ฉ. จตสุสนฺนํ

ส. จตุสุ ฯ

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาต ฯ

ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ วาจก ปัจจัย ฯ ได้เขียนวิภัติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมา ดังนี้

ปรัสสบท

	เอก.	พหู.
ป.	สสติ	สสนติ
ม.	สสติ	สสถ
อุ.	สสามิ	สสาม ฯ

๕. ผู้ทำ ฯ ซึ่งสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า ปิโย เป็นที่รัก, รโส วิสัยเป็นที่ยินดี ก็ดี, ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ เป็นต้นว่า กิจจกรรมอันเขาพึงทำ, ทานํ สิ่งของอันเขาพึงให้ ก็ดี, ชื่อว่า กัมมสาธนะ ฯ และ กัมมสาธนะนั้น ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า เป็นที่....., ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา ฯ

ชิตฺโณ แปลว่า แก่แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ชิรุ ชาติ ในความคร่ำคร่า ค ปัจจัย ชาติมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฌ ฌแล้วลบที่สุดชาติ ลง ติ ปฐมาวิภัติ สำเร็จรูปเป็น ชิตฺโณ ฯ

อารุหฺ แปลว่า ขึ้นแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก อา บทหน้า ฐ หุ ชาติ ในความขึ้น ฐานาธิปัจจัย คือ ฐน ฐวา ฐวาน มีอุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัย ทั้ง ๓ เป็น ย ชาติมี หุ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดชาติเป็น ยุห สำเร็จรูปเป็น อารุหฺ ฯ

๖. ได้บอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

- ก. อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส ฯ
- ข. สมานหารทิกุสสมาส ฯ
- ค. ปัญจมีตัมปฐิสสมาส ฯ
- ฅ. นิปาตบุพพกะ อพยยิภาวสมาส ฯ
- ง. นัญฐิพหุพพิหิสสมาส ฯ

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร, ตม, อียิสสก, อีย, อิกฺข ฯ
 ในอพยยัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ภา, ถิ ฯ

บุญญา ลง วนฺตุ ปัจจัย ใน ตทสสัตถิตถิต วิเคราะห์ว่า
 บุญญํ อสฺส อตฺถิติ บุญญา ฯ